

Kulturpolitikens globale potentialer

Oplæg af Peter Duelund

Christiansborg, Kulturudvalget. Onsdag den 30. marts 2016

Politisk kontrol eller kulturelt demokrati?

Efter at have publiceret det komparative forskningsprojekt ”The Nordic Cultural Model”, viste der sig rundt om i verden, at være at være en forbløffende interesse for at høre om, *hvordan* vi i de nordiske velfærdssamfund og Europa søger at fremme oplysning, frihed, lighed og social velfærd samt et ikke – ekskluderende nationalt sigte. Projektet og bogen opsamlede i et komparativt perspektiv de væsentligste overordnede mål, midler, udviklingstendenser i dansk, nordisk og europæisk kulturpolitik efter 2.verdenskrig samt aktuelle kulturpolitiske udfordringer ved indgangen til det 21. århundrede.

På baggrund af bogen blev jeg af *Ministeriet for Kultur, Sport og Turisme* i Hanoi inviteret til at organisere en workshop med titlen ”Cultural identity and diversity”, der med afsæt i ideer, erfaringer og aktuelle udfordringer fra danske/nordiske/europæiske kulturpolitiske modeller tematiserede spørgsmålet om kulturelt demokrati ud fra en Vietnamesisk kulturpolitisk optik.

Workshoppen blev bl.a. finansieret indenfor rammerne af danske udviklingsstrategi i Vietnam, der blev igangsat efter genforeningen af Nord- og Sydvietnam i 1976. Under ledelse af den daværende Vietnamesiske kulturminister og hans embedsmænd diskuterede 300- 400 hundrede kunstnere og kulturinstitutioner, anerkendte som forbudte, og de væsentligste elementer i ”Den Danske Kulturmodel”. Hvert et hjørne blev vendt og drejet i flere døgn.

Workshoppen var med til at igangsætte en irreversibel liberaliseringsproces mod kulturelt demokrati, kunstnerisk frihed, armslængdeprincipper, minoritetsbeskyttelse, og - ikke mindst- hvilke identitets- og nationsopfattelser, der kan være med til at virkeliggøre menneskerettighederne i den nye globale uorden. Dette og andre initiativer har sat sine kultur- og samfundspolitiske spor i det nye Vietnam.

Ifølge den tankevækkende tyske UNESCO – rapport *Mapping Cultural Diversity. Good Practices from around the Globe. A Contribution to the Debate on the Implementation of the UNESCO Convention on Diversity of Cultural Expressions*, beskriver og dokumenterer den asiatiske forsker Huong Le Thue eksempler på ”good praxises”, hvorledes nutidens vietnamesiske kunstnere har fået uafhængige stemmer (se f.eks.: www.san-art.org).

Da konferencen sluttede, takkede den vietnamesiske kulturminister for indsatsen med et kæmpe knus og et kys på kinden efterfulgt af ordene: *Next Generation! Next Generation! My own experiences are two old!*

Han var lykkelig over den irreversible proces mod kulturelt demokrati, der var sat i gang med inspiration i den danske/nordiske kulturmodel. Det var et ”boost” i den rigtige retning, takket være bl.a. danske kulturpolitiske udviklingsmidler.

Her redegøres fra andre eksempler- hvis tiden tillader: Bl.a. “International Conferences on Cultural policy Research” (ICCPR), hvor PD var medstifter i 1990’erne og siden har været medlem af ”Den Videnskabelige Kommite” for det globale kulturpolitik forskernetværk (Se:www. ICCPR2014)

Konklusion, Forslag

Interessen for oplysning, indsigt og kulturudvikling med afsæt i den danske kulturpolitiske model ud fra lokale og regionale forudsætninger i verden er stor. Det gælder ikke mindst i Asien, Afrika, Sydamerika, Mellemøsten, Øst- og Sydøsteuropa og andre regioner i verden, hvor kultur og kunst har været undertrykt, hvor politisk kontrol spreder gift, når sarte spirer til kulturelt demokrati spirer frem. Det arabiske forår visnede hurtigt! Hvorfor?

Ser vi bort fra magtpolitiske grunde, er der en fælles årsag, som går igen: Hverken myndigheder eller oppositioner og modkulturer står uden erfaringer med, hvordan man skal gribe kulturliberaliseringen an:

- Hvilke nations- og identitetsopfattelser skal lægges til grund?
- Hvordan skal man organisere et kulturelt demokrati?
- Hvilke midler er relevante og mulige?
- Hvad viser erfaringer fra andre dele af verden?

At belyse, diskutere og afklare disse spørgsmål med afsæt i lokale forudsætninger er afgørende for at kunstens og kulturens potentialer kan blomstre globalt. Det er i denne kulturpolitiske kundskabsproces dansk udviklingspolitik kan gøre en reel indsats.

Kulturministerens kindkys i Hanoi var ikke et Judaskys. Det var et inderligt og oprigtigt ønske om forandring og udvikling af landet mod et kulturelt og politiske demokrati. At skabe et håb for *next generation* gennem hjælp til selvhjælp.

Desværre er kvalitativ og teoretisk forankret forskning om disse afgørende kulturpolitiske problemstillinger er yderst begrænset. Det gælder ikke mindst i Danmark. Derfor er der brug for en kulturpolitisk forskningsindsats, som på et tværvideenskabeligt grundlag oparbejder viden om kulturpolitikens nationale og internationale potentialer i det 21. århundredes globaliserede samfund.

Kontinuerlig oparbejdelse af kundskab om erfaringer, udvikling af nye ideer og formidling heraf er forudsætningen for, at borgerne de folkevalgte kulturpolitiske ansvarlige, kulturinstitutionerne og de enkelte kunstnere og kulturarbejdere får redskaber til at nutidens og ikke mindst fremtidens lokale, nationale, europæiske og globale udfordringer.

Kulturlivet skal have et sted, der understøtter kompetenceudvikling på kunstens og kulturens præmisser, være et sted i den europæiske og globale værdikamp, bidrage med ny forskning og viden om kulturens potentiale – og begrænsninger, udarbejde skarpe og videnskabelige analyser af kulturpolitiske initiativer på dansk, europæisk og globalt niveau.

Jeg skal på denne baggrund foreslå:

- At oparbejdelse og formidling af kulturpolitisk kundskab prioriteres som supplement til det arbejde med kulturudveksling og gennemførelse af specifikke kunst- og kulturinitiativer i fremtidens udviklingsarbejde.
- At der som på det idrætspolitiske område i oprettes et kulturpolitisk kundskabscenter i et samarbejde mellem Folketingets kultur- og udenrigsudvalg.
- At kundskabscentret får til opgave at gennemføre kvalitative og kvantitative kulturpolitiske studier på et akademisk niveau, der måler sig med internationale standarder, med henblik på kontinuerligt at informere, fremlægge resultater og viden om aktuelle kulturpolitiske problemstillinger og udfordringer i et europæisk og internationalt perspektiv.

Tak for opmærksomheden!

Københavns Universitet 29-03-2016

Peter Duelund